

REDACȚIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr 8

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
pe un an 20 cor., pe 1/2 an 10 cor.; pe 1/4 de an 5 cor.; pe 1 lună 2 cor.
Vrîl de Duminică pe an — 4 coroane.
Pentru România și
Trăniște pe an:
40 franci.

Manuscrisurile nu se napofază

ADMINISTRAȚIA:

Arad, Deák Ferencz-u. Nr 8

INȘERTIUNILE:

de un fir garmond: prima dată 14 bani; a doua oară 12 bani; a treia oară 8 b., de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte în Arad.

Serisori nefracate nu se primesc.

TRIBUNA POPORULUI

FIUME.

Era cât p'aci ca lumea să creadă, că primul-ministru Széll e un iscusit bărbat de stat, căci a ajuns să împace și pe autonomiștii fiumani și pretențiile guvernurilor nostri față de Fiume. Cu un cuvânt, a împăcat „și capra și varza”, — cum s'ar zice.

Ilusia aceasta însă a fost de scurtă durată, căci evenimente recente dovedesc, că „nodul gordian” e tot în-treg, și în Fiume valurile tot n'au încetat să amenințe siguranța bărcii „pactului Széll”.

Ziarele au anunțat mai în zilele trecute, că podesta Mayländer se va retrage dela conducerea afacerilor, după-ce „s'a pus bine la cale, s'a arangeat”, chestia humană; se va retrage, din cauza... de boală, de osteneală și având necesitate de a se recrea, după munca depusă în serviciul stabilirii echilibrului în Fiume.

Simptomele „boalei” lui Mayländer sunt însă foarte ciudate; ele ne dau posibilitatea de a face o diagnostică... prea puțin măgulitoare pentru pacea, echilibrul și bunul aranjament al lui Széll cu autonomiștii.

Estă acele simptome:

Acum vre-o săptămână, trei membri din reprezentanța orașului Fiume și-au prezentat primarului demisiunea lor, atât din sinul reprezentanței, cât și din comisiunile în care figurau ca membri; motivându-și retragerea prin declarațiunea, că nu sunt mulțumiți cu noua ordine din administrația orașului.

În zilele acestea a demisionat și raportorul comisiunii financiare, pe motivul, că e „prea ocupat” cu afaceri multilaterale.

La aceste antecedente, se mai adaugă o scrisoare deschisă a lui Anton Walluschnig, în care podesta Mayländer este atacat cu violență, că a pactat cu guvernul, și că „noua ordine” din Fiume: instituția consiliului de guvernament, este cu mult mai nefastă decât comisiunea administrativă, și va avea un efect „asasinător pentru autonomia orașului”.

În comisia administrativă de mai înainte, reprezentanța orașului trimitea zece deputați și trei raportori, în afară de podesta, — față cu care guvernul nu putea numi decât șase membri. Protocolul se purta în limbile maghiară și italiană. Consiliul de guvernament actual îl va duce numai în limba maghiară...

Ingrămădit cu astfel de învinuiri, și părăsit de tovarășii săi cu cari a intrat biruitor în palatul primăriei, — este natural, ca podesta Mayländer să-și aducă aminte, că-l — slab și obosit; e natural, ca gazetele unguerești să-și aducă aminte, că podesta „a declarat dela început”, dela alegerea sa în fruntea comunei, că numai condiționat primește funcțiunea de primar al Fiumei, — și anume, sub condiția de a se retrage îndată-ce lucrurile vor fi bine puse la cale și diferențele dintre guvern și Fiume se vor fi aplanat.

Să admitem că această declarațiune ar exista.

Ar fi în acest caz motivată, posibilă retragerea lui Mayländer, în împrejurările „pacifice și liniștite” de azi?

E liniște și pace în Fiume, când astfel de lucruri se petrec acolo, cum sunt cele înșirate?

„Boala” lui Mayländer, boala, care îl silește să se retragă din viața publică, este în recunoașterea, în constatarea, că nici prin pactare și împăcare în formă legală, cu șovinistii nu poți ajunge la creangă verde.

Ilusia, ce și-au făcut autonomiștii, de scurtă durată a fost!

Politeță româno-rusă. Acum, după vizita Mareșului Duce Alexandru Mihailovici, la 1 August flota rusă va vizita mândrul port de mare al României, Constanța, unde la ordonul M. S. Regelui Carol se va face oaspeților o strălucită primire.

Ofițerul marinei române vor da un banchet și un splendid bal în onoarea colegilor lor ruși.

Pentru primirea extraordinară de simpatică a Mareșului Duce Alexandru, Zarul Nicolae a trimis o telegramă de mulțumire M. S. Regelui Carol.

Un moment de luciditate. Într'un recent număr al ziarului „Alkoholny” estim următoarele:

„A fost poate o deosebită binefacere cerească pentru națiunea maghiară, că naționalitățile nu s'au contopit cu deșisă cu o forță elementară și că majoritatea lor și-a păstrat caracterul de rasă. O națiune așa de mică, ca cea maghiară, nu poate să se contopească cu naționalitățile, ea numără aproape ca deșisă de mari (Pufină mod stie și mai mult respect al adevărului n'ar strica! N. R.), fără să-și periclitaze naționalitatea sa proprie. Și ori-cât s'ar considera această părere de tradare de patrie, totuși n'ê bucur că amestecul de sânge până acum la națiunea maghiară s'a făcut numai în așa măsură, încât tipul sângelui nu s'a prefăcut”.

Felicităm pe confratele iudeofob pentru ideile sale; dar' ar fi de dorit, ca să găsim propagandă, luptă pentru aceste idei în larg, pe teren mai întins, — și nu incidental, trecând ca fumul, ca luciditatea printr'un crier șovinist.

Non partid politic. Se vede că principile, cari servesc de basă partidelor politice maghiare existente, nu exhaustează necesitățile vieții politice, sociale și de stat, nici măcar ale Maghiarilor; căci în afară de diferitele partide și nuanțe din sinul partidelor, mereu se anunțe formarea de noul grupări, cu noul programe politice. Cel mai nou partid maghiar în perspectivă este „partidul creștin din țară”, care își face apariția printr'un memorandum ale cărui puncte principale sunt următoarele:

„Poporul să nu fie exploatat prin marea opere de re credință săvârșite, de ori cine ar fi acelea, în contul instituțiilor existente; chestia dărilor este de a se aranja pe baza minimumului de proprietate; drept de vot să usibă fiecare cetățean, care plătește cât de puțin din d-ze, fie el zăcă ori muncitor industrial; să se voteze după conștiință, cu vot secret; proprietățile statului să capitulare

nu vor pute fi vândute sau arendate decât în loturi mici, ca o nul sărac să nu fie robul, exploatarei arendașului; procedura judecătorească să fie simplificată și reprezentarea prin avocați mărginită; angajarea înainte de producție a bucatelor să se șteargă; teritoriul vamal deosebit e de dorit, dar' întâiu trebuie s. se ia măsuri coercitive față cu industria le înș-lătorie, cum este aceea a falsificării și vinului; instrucțiunea pentru săraci să fie gratuită, asemenea și serviciul cultural”.

Ci reiese din acest program? Autorii lui se idică contra șantagiului politic și economice, reprezentă dect o pornire anti-jidoveacă, reacțiune contra vieții de stat actuale imbibate de spiritul gheștețar pe toate trezile vieții publice.

A asta e caracteristica „noului partid”.

Rutenii din nonarchia noastră.

Lucrurile ce se petrec în Bucovina nu contribuiesc câtuși de puțin pentru a dovedi înțelepciune politică din partea acelora, cărora li-s'a dat să gverneze acea provincie; cu atât mai puțin sunt dovezi de moralitate, dreptate și patriotism.

Elementul rutean „intrat pe fe-reastră” și ridicat într'un mod artificial, în dauna autohtonilor, a ajuns astăzi elementul cel mai agresiv, dar totodată cel mai favorizat de cei-șe duc cărma, deși imputernicirea acestui element ascunde un mare pericol pentru partea nord-estică a monarhiei noastre.

Sunt cunoscute cetitorilor nostri rețetele întemplerii din Dieta Bucovinei. Ne abținem de a reveni asupra lor, dar nu ne putem opri, cu această ocaziune dela oare-cari reflecșiuni punând în legătură pe vecinii: Ruteanul asuprit și Ruteanul parveit.

Ruteanul ajuns pe mâna lui Egan, dac poate să nu fugă în America și își continuă viața nenorocită, miserabilă în patrie, e incapabil de-a fi ridicat pe cale maghiară la o existență mai omenească, la o viață mai superioară decât aceea în care tânjește.

Vom avea deci a face cu o masă brută în patria noastră. Ear în Bucovina, avem a face cu... cunoșcătorii ai sunetului rublelor.

Aici brutalitatea, dincolo parveitismul venal; acesta incapabil de-a răi, acela făcând trafic în socotoala siguranței statului.

Aici nenorocitii, dincolo obraznicii. Să fie aceasta o politică echilibrată din partea stăpânilor? Să se urmărească prin această politică ținerea îndepărtate de olaltă a celor două insule de Rutenii din monarhia noastră?

Presupunând că ar fi așa, ceea-ce însă nici un indiciu nu ne îndreptățește a crede — tot nu ajung la nimica astfel de chibzueli. Căci fireștile porniri ale popoarelor nu pot fi împiedecate; dar, trebuie direcțio-

nate, sau mai exact zis: pornirilor firești trebuie să li-se deschidă calea pentru a se valida în consonanță cu interesele statului.

Se face aceasta?

Egan, comisarul rutenesc, se gândește acum să facă din jidovi agricultori. Ear favoriții lui Bourguignon își povestesc episoadele cu încesările rublelor.

E aceasta politică sănătoasă? E patriotism?

E o inconștiență revoltătoare.

Vor mai urma multă vreme această cale guvernatorii bucovinomaghiari?

În Bucovina vedem că și Polonezii și Germanii sunt deja sătul de „frații Rutenii”; ear din Ungaria, Rutenii se tot duc spre America...

Adunarea Kossuthiștilor din Arad.

— Raport special. —

Dumneacă dimineață a avut loc în sala palatului industrial din Arad adunarea constitutivă a partidului independist 48-ist din Arad, anunțată cu mare șgomot de localnicul „Arad és Vidéke”.

Se știe că acest partid politic, din orașul celor „13 martiri” — număr fără de noroc! — dormitează cam de multă vreme; și înflăcărații „patrioți”, cuprinși de nevroza decadentă, au găsit că e „timpul suprem” să-l readucă la gloria din trecut — când candidatul partidului pentru parlament, Dr. Milek Lajos căzuse față cu guvernamentalul Falk Miksa.

Adunarea.

Deși anunțată pentru 10 ore, publicul alinându-se foarte încet și rășet, ședința s'a deschis la orele 10^{1/2}, în fața unui număr de cetățeni cam tot așa de mare ca numărul obișnuit de membri prezenți la un Sinod parochial de al nostru.

Între ovreimea caragios (? N. R.) reprezentată, tipuri de Svabi și căpi-va pantaloni cu „viréz kötés” și — alți independiști se mai găseau — de față.

Fumatul nu era oprit în cursul ședinței; și s'a și profitat de acest liberalism. De altfel era desul loc și pentru fum de pipă.

Deschiderea ședinței.

Cetățeanul Steigerwald, neguțor de mobile, propune ca veterarul gazetar Tiszti Lajos, redactor la „Arad és Vidéke”, ca cel mai bătrân, să ia președinția ad hoc și să deschidă ședința.

Tiszti luând preșidiul, după ce spunea că e o operă măntuitoare pentru patrie constituirea comitetului partidului independist din Arad, rămas bătă și ajuns în decrepitudine, din lipsa de organizație, — cu mai multă violență decât verva ataca „miserabila societate politică pe a șinai”, pe „speculanții cu politica vamală” (guvernul), — și declară ședința deschisă.

Ordinea zilei.

Punctul întâiu din program este: Reconstituirea partidului independist din Arad.

O voce: Kossuthist!

Aprobări.

Se admite de reconstituit partidul independist 48-ist — kossuthist, frantz-ist.

Tiszi recomandă pe Müller Károly, un om destul de tânăr și voinic de stat.

Punct 2: Alegerea președintelui partidului reconstituit.

Aclamat Müller ocupă presiul, pe când „patriotul” Moskovitz, hăinar de profesie, mulțumește veteranului Tiszi pentru cât a presidat.

Discursul președintelui.

Mulțumind pentru încredere, aclamatorilor și Müller spune, că numai așa va putea duce steagul la biruință (sic! N. R.) dacă toți li-se vor atăsa cu sinceritate. Spune că Aradul trebuie să fie centrul kossuthismului. (Fost-at lele...! N. R.) și că prin o bună organizație partidul va ajunge și mai sus de cât fusese în trecut. Cel ajuns la cărma statului de vre-o doi ani (Numai aceia? N. R.) nu merită încrederea cetățenilor. Căci... ei ar trebui să sperie pe Austria exploatarea.

Numai absoluta independență, separarea de Austria va deschide Edenul înguresc pentru meserii, comerț și agricultură.

Ca om singuratic o prea slab (Ce e drept, are o figură blajină, puțin hunică. N. Rip.), dar spriginul masei „națiunii” va duce la biruință steagul ce li-s'a în credință.

Sfârșitul.

Maî vorbește Dr. Nagy (Gross) Sándor, unit recitativ, alții pe împiedecate, apoi se aclamă membrii comitetului central etc.

— și :

La comedia e finită.

Rip.

Noua tarifă vamală în Germania.

De câțiva timp atât în țările imperiului german, cât și în afară de fruntariile împărăției, proiectul legii despre noua tarifă vamală germană preocupă mult lumea și presa. Această nouă tarifă în mare parte supără cercul interesat și din monarhia noastră, deoarece ce prin introducerea ei — așa se crede — va fi considerabil urcată vămuirea din parte germană a celor mai mulți articoli de negoț ce se vor importa din monarhia noastră în Germania.

Relativ la această nouă tarifă de vamă, ziarul german „Stuttgarter Beobachter” într'un număr din urmă a săvârșit un act de mare indiscreție. A publicat adevăratul plan al noului proiect de vamă, pe care nu-l desbătuse încă nici consiliul fe-

deral și pe care, din motive bine înțelese — guvernul german a săvârșit să-l țină în secret. Comunicatul numitelui fol, care a produs senzație deosebită prin partea relativă la *tarifa dublă*, a fost primit cu îndoieli și ziarul „Neueste Nachrichten” s'a și gâdit să declare „numai o legendă” întreg comunicatul foli din Stuttgart.

Cu toate acestea însă, a doua zi s'a constatat, că comunicatul desnumitelui fol a fost un adevăr. În urma indiscreției adevărat oficialul „Reichsanzeiger” a doua zi (în 26 Iulie n.) a fost silit oarecum să publice și el atât întregul plan al proiectului tarifei vamale, cât și tarifa însăși. Această tarifă cuprinde în sine pozițiile de vamă relativ la cereale, articoli de alimentație și animale, poziții publicate deja mai înainte în „Stuttgarter Beobachter”.

Referitor la cele publicate de această foaie eată ce mai spune acum și oficiul „Norddeutsche Allg. Zeitung”: „Publicarea în urma regretabilei indiscreții a unei părți din pozițiile vamale, a constrins pe cancelarul imperiului să ceară plenipotențiar de la guvernele federative, pentru publicarea în chip oficial a actelor înaintate consiliului federal, ceea-ce li-s'a și îngăduit. Tribue să se observe însă, că acest consiliu n'a desbătut încă planul și deci nu e încă sigur, că dispozițiile și pozițiile tarifale vamale ale proiectului de lege vor ajunge în forma aceasta a se desbata și în Reichstag. Guvernul imperial și de aci încolo va fi cât se poate de rezervat față cu publicitatea, pentru ca să nu previe desbaterile consiliului federal și să nu păsească cu prejudiciul față de propunerile și argumentările de modificare ale cancelarului imperial”.

Relativ la esența noului proiect tot „Nordd. Allg. Zeitung” spune: „Legea tarifei vamale atât în compoziția sa exterioră, cât și în cuprinsul său, a rămas neschimbată. Nemoșificată a rămas deosebită acea dispoziție, că vămuirea de obicei se face după greutatea specifică a articolilor și că creditarea vamei poate fi admisă numai în cazuri excepționale. Abaterile mai principale dela starea de drept de până acum sunt următoarele: — Vama cerealelor de frunte nu li permis a se reduce sub anumită sumă, prin convenții comerciale, și adevă: la săcară sub 5 marce, la grâu sub 5 1/2 marce, la orz sub 3 marce și la ovăș sub 5 marce. Al 5-lea paragraf cuprinde estinderea scutirii de vamă: la pescăritul german pe mare, apoi dispoziția, că nu numai fabricile, cari prepară corăbii de mare, ci și acelea, cari prepară corăbii de fluviu, pot scuti de vamă să-și importe

din străinătate materialul de clădire și obiectele de ajustare. Paragraful 8 al proiectului cuprinde măsurile de rigoare ce au a se lua în cas de războiu vamal”.

Ca mai nou relativ la proiectul din vorbă se raportează din Berlin următoarele:

Proiectul noii tarife vamale s'a publicat azi, 26 Iulie. După-cum se svonește, proiectul de două săptămâni deja se găsea în posesia ziarului „Finnciel Chronic” din Londra. Proiectul acum publicat confirmă datele comunicate de ziarul din Stuttgart înr'atâta, că la vămuirea principalilor articoli de cereale va fi aplicată *tarifa dublă*. Vama principală va fi urcată cu 1/3 parte, ear' pentru cai se statorosește o vamă conformă prețului lor.

S'a urcat apoi vama: pe tauri și vaci dela 9 marce la 25, pe galițe dela 5 la 15 marce, pe viței dela 3 la 4 marce, pe carne dela 17 la 34 marce, pe untura de rimători (porci) dela 10 marce la 12 1/2, pe unt dela 16 la 30 marce, pe caș dela 15 marce la 30, pe ouș dela 2 la 6 marce; ear' pe saccharin, care până acum era liber de vamă, e pusă o vamă de 8000 marce, ceea-ce înseamnă, că importul de saccharin e oprit cu desăvârșire. Mai e urcată apoi vama pe hârtie, cum și pe biciclete și pe părțile constitutive ale acestora: dela 24 la 150 marce.

Din străinătate.

Meeting pentru liberarea lui Sarafoff. Spiritele în Bulgaria au început earăși să se agite în chestia Sarafoff.

Depeșele primite de-o parte din presa franceză dela corespondenții din Sofia, prevestesc apropierea unor evenimente, cari ear au să neliniștească populația capitalei Bulgariei și să înăsprească într'un cât-va raporturile Bulgariei cu cele-lalte popoare din Peninsula-Balcanică.

Lucrurile stau așa:

Macedonenii din Bulgaria, sau mai bine zis, complotiștii macedoneni au proiectat începerea din nou a campaniei, a întrunirilor de protestare contra deținerii în închisoare a lui Sarafoff.

Ei au convocat deja un mare meeting de protestare contra lungii încarcerățiuni a șefului Boris Sarafoff.

Cu toate acestea Sarafoff va fi deținut până în luna Septembrie, până după vacanțele judiciare.

Se va ține o adunare mare a congresului macedonean în Sofia tocmai atunci, când Sarafoff va sta pe banca acuzărilor.

Se vede că e vorba, ca justiția să fie terorizată!

Nu se știe, cari au să fie consecințele acestor lucruri. Guvernul însă a luat măsuri contra turburărilor și caută să liniștească cât mai mult spiritele pentru a înlătura noul complicații, fie cu România, fie cu Turcia.

Presa engleză și d-na Krüger. În Londra toate ziarele, afară de „Daily Telegraph” și „Morning Post”, consacră un articol simpatice către președintele Krüger, față de nenorocirea ce l'a lovit, prin moartea soției sale.

„Times” spune, că poporul englez va simți o mare durere față de nenorocirea ce a lovit pe președintele Transvaalului.

„Daily Chronicle” spune, că ori-ce s'ar zice de Krüger, ca om de stat, obiecturile sale ca om în viața privată, fac să fie apreciat în toată Anglita.

„Standard” spune, că nu ar fi generos din partea Englezilor să refuze simpatia lor, patriarhului exilat la Haga.

„Daily Mail” asigură pe președintele Krüger de simpatia Anglita, căci mai înainte de a fi inamic, e un om.

„Daily Graphic” crede că nu are nevoie să mai spună, că președintele Krüger are simpatia întregii Anglita, față de nenorocirea ce l'a lovit.

„Daily News” spune, că din Anglita va porni un curent de mare simpatie, către octogenarul cel umilit de atâta vreme.

De-ale cuviosului Ilarion.

Cronicarii fideli ai evenimentelor zilnice din viața noastră politică și culturală, nu putem lăsa neliniștită polemica recentă în giorul voluminoasei opere a și mai voluminosului Arhiepiscop titular (până a fi *wirklicher* mai va!) Dr. Ilarion Pușcariu.

Ni a picat și nouă, la redacție, o broșură a Preacuviosului Sale, în care această polemicează contra diul prof. Dr. P. Ionescu dela Caransebeș, într'un ton șantos, indignat, măreț, — cum li șede bine unui *horo episcop* și candidat la scaunul episcopos: din... Timișoara.

Zice că s'a supărat rău luminatul flu al Branului de îndrăzneala profesorului de istorie bisericească, pentru-că a îndrăznit să-l combată în anume chestiuni de controversă. Și la observațiile critice, rămase în cadrul terminologiei cuviincioase, eată ce răspunde cucernicul Ilarion:

tru că avea vinuri bune și ne deschisese credit, dar știa pe de rost toate poeziile lui Eminescu și era un om de tot hazul... Mândria lui că „Mihalache” (Eminescu) mândria și beuse des la el... „Poate că în felul acesta va ajunge și dintre D Voastră cine-va în Olimp”, — ne zicea în glumă.

Ș'apoi ce discuțiunți, dar mai ales câte glume... Profesorii întârziu dela lecții, gazetarii dela redacție... Numai voia bună nu și-o perdea nici anul, deși se putea întâmpla, ca toți împreună să n'avem „o patcă” (piesă de cinea lei). Mai șrac era, la tot cazul, Coșbuc. Dar și cel mai risipitor (se înțelege, când avea ce risipi, odată pe lună: la zi întâiu).

Toate acestea nu l'au împedecat însă ca azi să fie, ca toți muritorii: om „cu casă și masă”, — cum se zice, ba chiar „burgăr ordinar”, cum ziceam noi celor ce plecau „în străinătate”, pe la *Carlsbad* și alte băi europene... Acum Coșbuc va fi adică și el în străinătate... „Să mai odihnesc puțin — așa imi spunea — să nu mai vöd Român și gazete, ci numai deal și vale”...

Câmpulung, 25 Iulie.

Leandru.

COȘBUC — FUNCȚIONAR.

Coșbuc a venit la București în iarna anului 1889. P'atunci li cunoșteam doar noi, ardelenii, cari eitiim „Tribuna” condusă de Slavici, ear din România cei cari urmăreau activitatea literaților din giorul „Convorbirilor Literare”, unde dulcele nostru poet, între altele, publicase „Nunta Zamfiriei”. Ca cel mai mulți poeți, ducea o viață de boem, stând împreună cu Duică și Russu Șirianu.

Curând dl. Maiorescu li numi apoi *funcționar* — cam de a cincina mână — în ministerul Cultelor... Un poet — închipuiți-vă ce slujbaş putea să fie! Coșbuc, pentru care nu exista oră nici de culcare, nici de sculare ori mâncare, cum putea oare să ajungă funcționar? Și mai ales la serviciul unde fusese numit! Pentru-că, prin ironia sorții, Coșbuc ajunsese un fel de copist pe lângă arhitectul ministerului de Culte. Trebuia să facă — adică să copieze — rapoarte, să întocmească statistici de clădiri... O.upațiune, care se potrivea cu firea lui ca nuca în părete. Nici n'a dus-o mai-mult de cât vre-o lună. A iscălit doar odată statul (pentru primirea lefei, ceva peste o sută lei!) și d'aci încolo n'a mai dat pe la minister. Pe la seratele literare ale dl. Maiorescu

se ducea însă, când avea câte o poezie gata. Acolo li întâlnia regretatul Mihail sca, fost secretar general al ministerului de culte, care făcea haz mare de Coșbuc — slujbaş, spunându li că li pune absențe, că li amendează, ba chiar face raport de destituire dacă nu vine la „slujbă”; termina însă totdeauna rugându-li ca cel puțin să meargă să iscălească statul de primirea lefei. Coșbuc uitase însă drumul spre minister și „odăragul” venia cu statul acasă la Coșbuc, dar mult trebuia sormanul să urce treptele casei noastre din strada Blănarilor, până să li găsească pe „domnu Coșbuc”. Poetul nostru când nu era acasă, când dormia (pe acea vreme Coșbuc scria mai alca noaptea și sta bucuros la chef până în zori)... Noroc că prin Martie ministerul junimist a căzut și astfel Coșbuc rămânând fără protector, a rămas și fără slujbă.

D'aci încolo Coșbuc se face — profesor, și anume la institutul de fete „Educația Română” de sub direcția doamnei Elisa Manliu. Ca bărbat de litere, dl. Manliu a știut să aprecieze și d-sa pe Coșbuc și i a făcut o mulțime de înlesniri.

Pe vremea când era funcționar — vorba vine — Coșbuc a scris partea cea mai însemnată poate din poeziile strinse în

volumul „Balade și Idile”. Seara ne ținea cu povestiri din viața poporului; ne recita poezii populare, cărora le făcea în același timp și critica, ori mai bine: scotea în relief frumșetea, particularitățile vre unei strofe ori vers. Li plăcea să vorbească despre viața sa de copil și flăcău, pe când petrecea (în vacanță) pe dealuri, prin fânețe și păduri. Amesteca la mijloc aventuri cu lupi și urși, din calea cărora s'ar fi ascuns în arbori (Duică li intrerupea adesea zicându li că „comite” și — *compozițiuni*!) Poetul rîdea și el ori spunea că „critici” sunt niște „secături” cari „omără avântul”!... Noi li admiram și memoria: noaptea întregă era în stare să ne reciteze nu numai balade întregi, dar ghicitori, cimilituri și cu deosebit haz versuri de pe la nuntă... Mare serviciu ar face literaturii când le-ar aduna în volum... În ce culori frumoase ar înfățișa drăgățul nostru de Ardeal!

Făcusem, p'atunci, un fel de club: tot boemi! Coșbuc și Duică, profesori și literați, mult regretatul Traian Demetrescu și apoi I. N. Roman, cari scriau la „Adevărul”; Russu Șirianu dela „Românul”, spijerul Iordan (fratele lui Duică), Panța botanistul și Teclu, cari ne adunam cu toții, aproape zilnic, la Anton, un cărciumar în strada Blănarilor. Anton aceasta era vestit nu numai pen-

„Cum că modestia nu este una dintre virtuțile dlui Dr. P. Ionescu, se vede și de-acolo, că D sa numai cu Preav. Consistoriu metropolitan vrea să stea de vorbă, făcându-l complice pentru aprobarea cărții mele... Nu cumva a uitat D-sa, că Consistoriu metropolitan este în biserică cel mai înalt for, care are în fruntea sa pe metropolitul și pe ceilalți episcopi și nu se cade, ca lucrările lui să le ia în deșert!”

Cu alte cuvinte, cuviosul Ilarion voește să amenințe pe profesorul Ionescu pentru îndrăzneala de-a fi criticat opera literară cu care s'a solidarizat și Consistoriu metropolitan! Are și haz Cuviosia-sa, dar' e cât se poate de odios totodată.

Necuvintele apoi culminează în următorul pasagiu al... *Maleficenței* sale:

„...Imi va da drept și mie dl Ionescu, că iacă pe stradă l'ar ataca un malefic și acela ar vrea să scape cu fuga, desigur D-sa putând l'ar prinde și fiind cazul mai grav, ca om de temperament, l'ar executa la câteva palme, sau procedând mai loial, l'ar lua de guler și l'ar da pe mâna poliției. Așa-dar' de ce s'ascunde dl Ionescu de mine... căci eu și astăzi am voie permise cu prietenească amabilitate să-l apuc de-o aripă a gulerului și să-l zăbovesc a mă asculta...”

După acest cortorăresc limbaj nu ne-am fi mirat de loc, dacă dl Ionescu ar fi ripostat cu o și mai „prietenească amabilitate”, amenințând de pildă barba mătăsoasă a Maleficenței Sale.

Și toată replica cuviosului frate al lui Ioan dela Buceci e țesută din asemenea rătăcii și veninoase insolente, când le adresează dlui Ionescu, când mai ales împotriva Preasfințitului Sale, episcopului Popea. Elucubrările acestor ne-au convins, că într-adevăr horo-episcopul nostru Ilarion și suflătește e mai olog decât credeam și mai lipsit de cumpănă în măsurarea greutății cuvintelor...

La sfârșitul broșurei sale *Maleficența* Sa reproduce drept reclamă (operele de valoare au ele lipsă de reclamă??) vocele de presă asupra cărții cu pricina. Între aceste voci la loc de frunte un articol din *Noua Revistă Română* din București. E interesantă însă informația ce avem noi, anume că acest articol e scris de chiar nepotul autorului cărții, de dl Sextil Pușcariu. Am dori să fim desmințit, căci altcum prea e rușinoasă reclama ce-și face cuviosul unchiu cu scrisul nepotului său.

Tot Ilarion cuviosul spune în broșura sa, — în care răspunde dlui Dr. P. Ionescu, — că încă fericitul Saguna îl destinase mai întâiu pe D-sa și pe fratele D-sale, Ioan dela Buceci, ca să-i scrie biografia, dar' că mai târziu și-a tras seama și l'a însărcinat cu acest lucru pe actualul episcop Popea. Noi binecuvântăm memoria lui Saguna pentru această răgândire, căci altfel fraț' Pușcariu cine știe cu ce *Imitațiuni* ar mai fi îmbogățit literatura!

Noutăți

ARAD, 29 Iulie n. 1901.

M. S. Regele Carol al României a trimis portretul său regimentului 6 de infanterie austro-ungar, al cărui proprietar este, cu ocaziunea jubileului de 50 de ani al acestui regiment. Colonelul *Bykowski* a adresat M. S. Regelui telegrama următoare: „Regimentul de infanterie Imperial și Regal Nr. 6, este fericit de a primi cu ocaziunea jubileului său de 50 ani, o nouă mărturie a augustei solicitădini a Majestății Voastre. Profund străbătut de recunoștință, regimentul imploră Atotputentului de a l' rezerva binefacerile Majestății Voastre, și nu va înceta de a face eforturi de a se arăta demn de numele protectorului său Regal”. — M. S. Regele Carol a răspuns prin telegrama următoare: „Am avut prilegiul cu ocazia jubileului său de 50 de ani de a da cu toată inima o probă nouă și vizibilă de viu interes ce-l port regimentului meu. Văd cu plăcere, că darul, pe care l'am destinat corpului ofi-

teresc al regimentului a fost remis și a fost primit cu plăcere. Împreună cu urările mele pentru prosperitatea bravului meu regiment, vă mulțumesc de colonel, de sentimentele călduroase ce-mi exprimați.”

Botezul fiicei moștenitorului de tron. După-cum se telegrafează din Konopist, botezul nou născutei fiice a moștenitorului de tron *Francisc Ferdinand* s'a îndeplinit acolo ieri, 28 Iulie n., prin duhovnicul principeșel-mame *Sofia, Dr. Lani*. Ca nașă a figurat archiducesa *Maria Teresia*.

Congresul în contra tuberculozei, întrunit de câteva zile la Londra, s'a terminat Vineria trecută. În ședința de încheiere, la care a prezidat contele *Derby*, s'au primit unanim mai multe hotărâri de însemnătate și salutare pentru omenime. Într-acestea e și oprirea scuiptatului în toate localurile publice.

Titlul regelui Angliei. Lordul *Salisbury* a prezentat camerelor lorzilor un proiect de lege, prin care regele este autorizat, ca în considerarea posesiunilor de peste mări să-și schimbe titlul. În legătură cu prezentarea proiectului, primul-ministru a zis, că regele va lua, probabil, următorul titlu: *Eduard VII* din grația lui Dumnezeu regele regatului unit al Marii-Britanii și Irlandei, precum și al posesiunilor de peste mări, apărătorul credinței, împăratul Indiei.

Cuvântări ostășești este titlul unei broșuri apărute zilele acestea la București. Această broșură conține 46 de cuvântări, rostite în diferite ocazii de către mult regretatul general *Candiano-Popescu*. Bravul general adună cuvântările sale și le are gata de dat la tipar încă înainte de a se îmbolnăvi. „Cuvântările Ostășești” sunt închinare armatei Române, pentru care eroul dela Grivița avea un mare cult: „Cu su flutur le-am simțit, cu graiul le-am grăit aceste cuvântări ostășești: dar tu mi le ai inspirat, armată română — deci ție le și închin, scumpă și statornică patimă a vicții mele”. În aceste cuvântări este tot ce a simțit, tot ce a cucerat acela care a fost un brav militar, un înfocat patriot.

Marevrelle flotei române. Un ziar din București anunță, că e vorba, ca flota română de război să participe la manevrele de toamnă, în prima lor fază, atunci, când trupele de uscat vor opera în regiunea dintre Buzău și Tecuciu. Flota va avea ca misiune să împedecă o debarcare a inamicului la Galați, în unire cu forțurile din acest oras. Colonelul *Coslineschi* ar fi primit ordin să execute planurile acestor manevre.

Excursiunea dela Atena, ce au decis a o face studenții universitari din România și cărora se vor asocia și mai mulți cetățeni din întreaga țară, va ține loc în luna Iulie. Comitetul pentru organizarea excursiunii a fixat acum și cifra cotizațiunii pentru călătorie. Studenții vor plăti pentru dus și întors și întreținerea completă câte 85 franci, ear' particularii, care vor călători cu clasa I, 400 franci și 330 pentru cei ce vor călători cu clasa II. La această excursiune va lua parte și corul Mitropoliei din Iași, sub conducerea maestrului *Musicescu*.

Carieră — prost începută. Paul de *Liphay*, fiul unui mare proprietar din *Keeskemét*, care nu de mult și-a absolvat studiile juridice la universitatea din Cluj a fugit zilele trecute la New York. *Liphay* a falsificat pe numele tatăne-sau și a unchiului său cambit în valoare de 30.000 fl. Tinerul jurist a dus o viață foarte destrăbălată, încât a trebuit pus de către ai sei sub curatelă.

Reforma legilor administrative, preparată de dl *Aurelian*, ministru de interne al României, cuprinde: Legea asupra admisibilității în funcțiile administrative. Legea asupra organizației districtelor. Legea comunală. Legea asupra organizației politice administrative generale. Legea asupra poliției rurale. După ce aceste proiecte de reforme

vor fi elaborate la ministerul de interne, dl *Aurelian* va numi o comisiune compusă din jurisperiti și din oameni cu experiență pentru a le discuta și a face modificările ce le vor crede de trebuință. Aceste proiecte de legi vor fi prezentate Camerelor în sesiunea dela toamnă; ele vor fi date în discuția presei mai înainte de a fi prezentate Corpurilor Legiuitoare.

Explosie groaznică. Din *Batum* se raportează, că zilele acestea s'a întâmplat acolo în centrul orașului o explozie groaznică, în urma căreia s'au prăbușit mulțime de case, aproape întreg centrul orașului. După datele cunoscute până acum, catastrofei au căzut jertfe și mulțime de oameni: un vice-colonel, un sub-locotenent, un capel-maiestru și vr'o 30 soldați, ear alți vr'o 30 au rămas grav răniți.

Un ovreu defraudant prins în București. Poliția capitalei române a prins zilele acestea pe un Ovreu a nume *A. H. Lewys*, casierul băncii „La Plata bank” din *Buenos Ayres*, care defraudase dela bancă 1 1/2 milion de franci și în fuga sa prin Europa se stabilise în București. A fost deținut imediat și va fi extradat poliției din *Buenos Ayres*.

O tristă zi aniversară pentru Italia Azi, 29 Iulie, se împlineste anul, de când regele *Umberto* al Italiei a căzut jertfă armelor ucigașe a anarhistului *Bresci* în orașul *Monza*. Din acest trist incident, în toate bisericile din țară a fost azi serviciu divin și membrii familiei regale s'au întrunit cu toții la Roma, pentru a asista în corpore la misa funerară, împreună cu parastas.

Boala lui Tolstoi. O știre mai nouă despre s'area marelui scriitor și filantrop rus, contele *Tolstoi*, spune, că boala i s'a agravat earăș' foarte mult. După ultima diagnostică a medicilor, boala contelui e *rac de pept*.

Falkai, defraudantul alor 40 mil dela posta din Budapesta, prins săptămânile acestea în *New-York*, — e pe drum către casă. Il aduc pe vaporul „*Columbia*” până la *Hamburg*, unde va sosi *Mercur*. De acolo peste *Oderberg* va fi escortat la *Budapesta*, unde va fi predat procurorului. Din suma defraudată s'au găsit la el 36.000 coroane, și astfel erariul nu e păgubit mult prin făptuirea lui *Falkai*.

Călduri mari în America. De vr'o două săptămâni sunt călduri grozave în *New-York* și în alte orașe din America. Într-o singură zi, la *New-York* căldura a cauzat 60 insolatiuni și casuri de nebunie și paralizie, urmate de 28 decese. Un conductor de tranvai, atins de alienațiune mintală, a dat toată viteza posibilă vehiculului său care, a isbit o căruță sfărâmand-o. La fabrica de zahăr din *Brooklyn*, un lucrător amețit de căldură a căzut într-o turbină și a fost rupt în bucăți. Unul din camarazii săi, martor al acestui spectacol, a fost cuprins de nebunie furioasă. În biserică, ventilatoarele electrice întrețin o temperatură suportabilă ear credincioșilor li se servește apă în ghiță. În *New-York* mulțime de oameni își părăsesc locuințele și se adună noaptea pe țărniș apelor sau în scuaruri. Alții se culcă pe coperișele caselor. Spitalele sunt pline de indivizi atinși de insolatie. În multe regiuni recoltele sunt foarte compromise. Seceratul se face noaptea, pe lună. În biserică se fac rugăciuni ca să se sfârșească temperatura aceasta grozavă care face atâtea victime, dar biroul meteorologic anunță că ea va dura încă mai multe zile. *New-York* în deosebi a devenit un adevărat cuptor; casurile de insolatie se socotesc cu sutele. Aspectul orașului e extraordinar; traul e paralizat și traficul suspendat. Marșii au căzut morți pe strade 500 de cai. Serviciul căruțelor postale e suspendat. Birturile și magazinele sunt închise. Chiar și cei mai bogați umblă pe stradă desbrăcați. Fântănele sunt asediade de mulțime; se simte lipsă de lapte și ghiță. La tribunale, judecătorii stau în cămăși; câte-va procese au fost suspendate; paguba zilei a comerțului e calculată la 5 milioane franci. În mijlocul stradelor zac părăsite cadavrele cailor loviți de insolatie. Într-o singură stradă s'au constatat 31 de cadavre. În cursul unei dezbateri la Curtea de juri, președintele juraților căzu jos mort, trăs-nit de căldură.

ULTIME ȘTIRI.

Londra, 27 Iulie. Lordul *Kitchener* raportează, după știrea generalului *Stephens*, că trupele comandantului englez *Steinacker*, care țineau împresurat *Bremersdorp*-ul, în 24 I. c. au fost bătute de o puternică trupă de *Buri* și au fost puse pe fugă. Englezii au fugit cale de 16 miluri până la *Lembobo*. Numărul morților și răniților englezi se urcă la 10 (?) și un soldat a dispărut.

Haaga, 27 Iulie. Dr. *Leyds* confirmă știrile despre nouele încercări pentru încheierea păcii și zice, că în deosebi o mare putere dezvoltă o activitate laudabilă în interesul încheierii păcii. Ce-l drept, zice Dr. *Leyds*, *Buri* nu pot să renunțe la independență, în alte direcții însă sunt gata să facă Englezilor mari concesii.

PARTEA LITERARĂ.

Despre Țiganiada lui Budai-Deleanu

de G. Bogdan-Duică.

(Urmare.)

Astfel între *Batrachomomachie* și Țiganiada nu-i nimic identic, afară de motivul afectiv dintr-o scenă. Acolo șoarecii și broaștele încetează lupta temându-se de al treilea dușman, care se arată pe neașteptate, de raci; aici Țiganii amână o luptă fratricidă de teama unui eg-mot, încă neluțeles, ce se apropie și li spărie (VIII. str. 87).

Între *Secchia răpita* a lui *Tassoni* și Țiganiada asemănările sunt asemenea foarte puține. Cea-mai fidelă — un adevărat decor al Țiganiadei — este scena amintită, în care *Budai* evoacă pe *Arghir*, punând pe orbetel *Heizea* să cânte la u. ospet amorul și desperarea ce l' pricinuisse *Cosinziana* și să se întrecă în artă — cu *Barac*, pe care l' critică în notă. Tocmai așa pusesse *Tassoni* pe orbetel *Scarpinel* să cânte despre *Radimion* și *Diana* (VII. str. 45-64).

Mai numeroase sunt asemănările între *Voltaire* și *Budai*. Dar' nici deosebirile nu sunt puține.

Voltaire a influențat și pe *Alois Blumauer*. Acesta a tradus din *Voltaire*, chiar din *Pucelle*, câteva părți. Și la *Voltaire* și la *Blumauer* se găsesc câteva idei, ce revin la *Budai*; dar' alte câteva din *Budai* se găsesc numai în *Voltaire*, precum surt altele, care se găsesc numai la *Blumauer*. Dintre acestea am citat câteva în capitolul întâiu al acestui studiu.

Fiind bine cunoscut faptul că *Tranșilvănenii* erau și mai sunt încă nevoiți de situația lor să învețe mai întâiu nemțește, apoi dacă mai era ori mai este nevoie, și francezește — *Petru Maior* d. e. n'a învățat francezește și a tradus pe *Fenelon* din italienește — fiind cunoscut, că *Budai* a studiat la *Viena*, unde mai de grabă a putut cunoaște pe popularul *Blumauer*, decât pe *Voltaire*, care fusese multă vreme oprit de-a intra în imperiul Austriei, este foarte probabil că *Budai* a cunoscut mai întâiu pe *Blumauer* și apoi pe *Voltaire*, întâiu pe elevul, apoi pe maestrul acestui elev, care, spus în treacăt, avusese și aiți maestri mai buni, ca d. e. pe *Bürger* și *Wieland*.

Dar' să zicem că i-a cunoscut de odată ori că l'a cunoscut mai întâiu pe *Voltaire*, aceasta nu schimbă faptul, că *Budai* a rămas rece la multe din ideile acestuia și că din contră s'a încălzit de ideile epopeii sale vieneze, răsărite dintr-o vastă situație, în care și poetul român avea un rol, un rost identic. Comunitatea idealului politic-social demonstrată în capitolul I. apropiase pe *Budai* de concetățenii săi germani. Același ideal trebuia să-l depărțeze de *Voltaire*, în toate priviuțele, în care raționalismul german, mai serios și mai adânc, se deosebea de cel francez. (Va urma.)

Editor. *Aurel Popovici Barciuanu*. Red. respons. *Ioan Russu Șirleanu*.

Avis.

Am onorul a vesti On. public doritor de a-și căuta locuințe bune, că în edificiul meu cu un etajiu, ce se zidește în colțul stradelor „Erzsébet-királyné-körút” și „Könyök”, sunt de închiriat cu 1-a Noembrie a. c. locuințe moderne, întocmite corespunzător cerințelor timpului de azi. Locuințele se compun din 3—4—5 și 6 odăi, împreună cu odăi de baie și pentru servitorime. Toate locuințele sunt parchetate cu rolo-uri de Eslingen și s'au provăzute cu sobe (cuptoare) de țiglă smălțuită. Amănunte se pot afla la locul zidirei ori în strada „Templom”, Nr. 9., ușa 11.

Totodată am onorul a mă recomanda On. ziditori de case, că iau asupra mea întreprinderi de zidire mai mici sau mai mari, pregătirea de planuri de zidire, precum și lucrări pentru tot felul de reparații, cu cea mai mare punctualitate și mulțumind ori-ee pretenții.

Rugându-mă de spriginul on. public, signez

Arad, Iulie 1901,

cu toată stima:

Gàbor Andràs,
Intreprinzător architect.

628 1—2

Banca generală de asigurare mutuală.

„TRANSILVANIA”

428 34—

IN SIBIU.

asigurează pe lângă cele mai favorabile condițiuni:

1. în contra primejdiei de foc și de exploziuni; clădiri de ori-ce fel, mărfuri, produse de câmp, mobile ș. a.;

2. pe viața omului în toate combinațiunile, precum: asigurări de capitaluri în cazul morții și pentru terminuri fixate, de sestre și de rente.

Deslușiri se dau, și oferte de asigurări se primesc din comitatele: Arad, Bichiș, Bihor, Ciănad, Caraș-Severin, Timiș și Torontal

Agentura principală din Arad.

Strada (Széchenyi Nr. 1. casa dlui avocat Dr. Virgil Bogdan etajiu II.)
precum și prin agenturile cercuale și speciale.

CREMA MARGARETA

este cel mai sigur mijloc pentru producerea, perfecționarea și conservarea

! frumuseții !

Acest minunat preparat nevătămător, curat și fără grăsime are un efect uimitor.

În câte-va zile face să dispară alunele, petele de ficat, coșii, jupuiturile, bibițele, punctele negre (comedonele) și toate afecțiunile pielii. Netezește încreșturile și ciupiturile de vârsat (bubac), având efect chiar și asupra celor mai înaintați în vârstă, carora le face pielea tineră și frumoasă.

Dr. Mosengeil și Metzger, renumiți profesori, vindecă încreșturile de pe obraji cu ajutorul masajului. Spre acest scop Crema Margareta este cea mai potrivită. Dacă se masează zilnic fața cu Crema Margareta, dispar nu numai alunițele, petele de ficat, și alte necurătenii de piele, ci și încreșturile, ciupiturile de vârsat și alte anomalii cauzate prin bătrânețe, griji, boale etc. etc.

Un perservativ în contra arșei soarelui și a vîretului.

Se poate și ziua întrebuința.

Crema Margareta 1 flacon 1 coroană.

Pudra de dame Margareta 1 cor. 20 fil. 553 47—

Săpunul Margareta 70 fil.

Pasta de dinți Margareta costă 1 cor.

Regeneratorul părului, care produce culoare originală părului încăruntit, 2 cor.

Blondinisarea părului de ori-ce culoare, prin care părul primește o culoare aurie, 1 și 2 cor.

Pomada tanochinică, cel mai bun mijloc spre cultivarea și creșterea părului, 70 fil. și 1 cor.

Resucitor de mustați Bohus de Vilagos, spre cultivarea mustaților, 50 și 70 fil.

CLEMENT FÖLDES

Arad, strada Deák Ferencz Nr. 12.

Representant general pentru România:

Domnul Moritz Pollak București, Calea Văcărești Nr. 5.

Se află de vânzare la drogueriile; Brusa, Economul & Co., M. Stoinescu, I. Tetzu, I. Zanfrescu și în en gros și detalii la Frații Albachary și la toate farmaciile.

Dovadă despre eficacitatea folosirii cremei Margareta e și următoarea epistolă:

D-lul Guteri Földes Kelemen, în Arad,

Folosesc demult Crema-Margareta. Primește simpatia mea pentru efectul bun al acestei creme.

București

Maria Ionășcu, artistă la Teatrul Național.

A apărut

și se află de vânzare la administrația „Trib. Poporului”
următoarele opuri:

	coroana	fleri
1.) „Geografia Comitatului Arad”, pentru clasa a III-a școalelor populare, de Damaschin Medre, învățător; aprobat de Ven. Consistor ilustrată cu chărți geografice	—	—70
2.) „Lupta pentru drept de Dr. Rudolf Ihering traducere de T. V. Păcățean,	—	2.—
3.) „Judecătorile cu jurații” — de Teodor V. Păcățeanu,	—	—80,,
4.) „Libertatea” — de Ioan Stuart Miș, tradusă de T. V. Păcățeanu,	—	2.—
5.) „Principiile politice”, după Dr. T de Holtzendorf, de T. Păcățeanu	—	4.—
6.) „Caractere morale” — exemple și sentințe culese din istoriile și literaturile popoarelor vechi și moderne, de Ioan Popoa,	—	2,50
7.) „Războiul pentru neatârnuare” de George Copbu.	—	1,20
8.) „Vieritul” — de Petru Vancu,	—	1.—
9.) „Teoria Dramei” — de Dr. Iosif Blaga.	—	3,60
10.) „Juvenilia” — de Sextil Pușcariu.	—	1,60
11.) „Cuvântări bisericesti” — traduse de Ioan Genț.	—	5.—
12.) „Pribeag” — de Ioan Iosif Scoopul,	—	1,50
13.) Instrucțiuni populare populare despre Datorințele și Drepturile purtătorului de dare edate de Vilhelm Niemandz	—	1,20
14.) „Ioan Botezătorul, tragedie în 5 acte și un preludiv tradusă de Il. Chendi și C. Sandu după Hermann Sudermann	—	2.—
15.) Henric Ibsen „Ziua Invlerei” Epilog dramatic în 3 acte traducere de Il. Chendi și C. Sandu	—	1.—

La comanda să se mai adauge de fie-care op 10 fleri spese postale.